

Соціальний діалог як інструмент повоєнної солідаризації та оновлення суспільного договору в Україні

У межах реалізації міждисциплінарного наукового проєкту «Солідаризація українського суспільства в умовах війни та перспективи збереження і відтворення солідарного соціального потенціалу у повоєнному розвитку країни» директор ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України Валерій ГЕСЦЬ та завідувачка відділу соціоекономіки праці д.е.н. Вікторія БЛИЗНЮК 30 жовтня 2024 р. взяли участь у масштабному науково-практичному заході «**Соціальний діалог як інструмент повоєнної солідаризації та оновлення суспільного договору в Україні**». Організатором проведення круглого столу виступили Об'єднання організацій роботодавців України, Національна служба посередництва і примирення, Федерація професійних спілок України, Український союз промисловців і підприємців та Національна академія наук України.

Виступає Анатолій Кінах

Розпочинаючи наукову дискусію, президент УСПП **Анатолій Кінах** відзначив необхідність використання програмного підходу при вирішенні соціальних проблем, збереженні та розвитку людського потенціалу. Саме діалог між усіма соціальними партнерами є запорукою подальшого економічного розвитку країни та створення економічного базису перемоги.

У своєму виступі заступник голови Об'єднання організацій роботодавців України, член Національної академії соціального страхування (США) **Василь Костриця** відзначив, що тристоронній соціальний діалог є одним із дієвих інституційних інструментів повоєнного оновлення суспільного договору.

Доповідає Василь Костриця

У цьому контексті необхідним видається проведення консультативних заходів з питань відновлення діяльності Національної тристоронньої соціально-економічної ради (НТСЕР) та внесення до Офісу Президента України узгодженої пропозиції щодо призначення її голови на наступний період відповідно до Закону України «Про соціальний діалог».

У рамках сторін соціального партнерства на національному рівні спільно з Асоціаціями міст та населених пунктів України актуалізується розгляд питання щодо організації розширеного соціального діалогу на рівні територіальних громад.

З метою підвищення мотивації роботодавців створювати їх галузеві організації на різних рівнях та приєднуватися до міжгалузевих об'єднань, а також спрощення їх юридичної реєстрації В. Костриця запропонував провести відповідні консультації щодо внесення законодавчих змін стосовно реєстрації організацій та об'єднань роботодавців та їх гармонізація відповідно до Конвенцій 87 та 98 МОП. Визначення цілей соціального діалогу в Україні, розроблення і впровадження показників його ефективності – усе це потребує проведення узгоджених тристоронніх консультацій.

Доповідає Валерій Гець

Розкриваючи проблематику солідаризації суспільства та ролі суспільного договору в його забезпеченні, **Валерій Гець** відзначив, що у воєнно-повоєнний

період доцільно, враховуючи національний досвід, використати економічну соціалізацію як один із ключових ресурсів солідарного конструювання реальності та успішного розвитку. Війна, продукуючи ресоціалізацію, підвищила мотивацію щодо відчуття громадянського обов'язку та сформувала соціетальну згуртованість українського суспільства навколо ідеї непорушності суверенної та незалежної Української держави.

У своєму виступі Валерій Геєць відзначив, що, незважаючи на існуючі деструкції соціального діалогу в Україні, які проявляються в низькому рівні охоплення найманих працівників колективними угодами, поширенням незадекларованої праці, тривалою дисфункціональністю Національної тристоронньої соціально-економічної ради та ін., соціальний діалог залишається важливим чинником макроекономічної стійкості, соціальної підтримки та інституціоналізації держави.

Виступає Євген Головаха

Погоджуючись із тезами попередніх доповідачів щодо посилення міжкласової солідарності та пом'якшення соціальної нерівності у перший рік війни, **Євген Головаха** відзначив формування тривожних ознак суспільної десолідаризації. Про це свідчать результати постійних моніторингових досліджень Інституту соціології НАНУ. Він наголосив, що детермінантами послаблення процесу консолідації можуть бути, з одного боку поступове погіршення суспільно-політичної ситуації, з іншого – необхідність вирішення соціально-економічних проблем населення та переключення інтересів на особистісно-побутові. Так, у вересні 2024-го, соціологи відзначили посилення конфліктності між представниками усіх соціальних груп. Наразі ці тенденції не є критичними для суспільної стабільності, але це може бути тривожною ознакою розвитку суспільних настроїв. Тому їх ігнорування у процесі прийняття державницьких рішень, на глибоке переконання науковців, матиме негативні наслідки.

Розглядаючи роль суб'єктів соціального діалогу в соціально-трудовій сфері, **Вікторія Близнюк** наголосила на необхідності подолання інституційних деструкцій, що потребує впровадження адекватної державної соціальної політики,

сформованої на основі сучасних міжнародних підходів і практик. Саме це дозволить забезпечити інклюзивність та рівні можливості всіх соціальних груп українського суспільства у соціально-трудої сфері, з урахуванням інтересів нових груп, що виникли під час війни. Доповідачка підкреслила необхідність модернізації трудового законодавства, з гарантованим збереженням прав працівників і практичного досвіду функціонування профспілок та наближенням до норм Євросоюзу щодо соціального діалогу.